

Handläggare
Daniel Selin
Telefon: 08-508 28 813**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2016-06-14
p. 10

Riktad kontroll 2015 Spårbarhet Svenskt Kött

En rapport från miljöförvaltningen och Livsmedelsverket

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna anmälan om rapporten
2. Överlämna rapporten till Livsmedelsverket

Gunnar Söderholm
FörvaltningsdirektörDaniel Selin
Avdelningschef

Sammanfattning

Livsmedelskontrollen har tillsammans med Livsmedelsverket kontrollerat spårbarheten avseende svenskt kött i livsmedelskedjan under 2015. Spårningen har fokuserat på svensk oxfilé och svenskt hästskött och arbetet har utförts i bägge riktningarna, dels från detaljhandelsled till slakt och dels från slakt ut i detaljhandeln. Livsmedelsverket kontrollerar alla slakterier i hela Sverige och kommunerna kontrollerar detaljhandeln vilket gör att samarbete är nödvändigt för att framgångsrikt lyckas spåra kött.

Kontrollerna har varit komplicerade att genomföra men erfarenheterna kan omsättas till bättre metoder i framtiden. Resultaten visar att spårbarhetssystemen hos företagen överlag fungerar, men också att det förekommer företag som misstänks fuska med svenskt kött.

Resultat

Kontroller har genomförts från bägge riktningar i livsmedelskedjan, och svårigheter har uppenbarats sig i bägge fallen. Från slakt av djuren uppstår svårigheterna vid styckningsanläggningarna, där finare styckningsdetaljer separeras från andra delar och sedan säljs vidare till ett flertal grossister i olika delar av landet. Det är svårt att spåra hela djur med andra ord.

Från detaljhandelsledet består svårigheterna ofta av att livsmedlen passerar många mellanhänder innan de landar i butik eller restaurang. Det gör att många företag och flera myndigheter behöver involveras för att genomföra spårningsarbetet, och där har engagemanget eller prioriteringarna varierat vilket gör att utredningar inte har kunnat slutföras. Av 40 påbörjade spårbarhetsutredningar från detaljhandeln kunde endast 6 härledas hela vägen tillbaka till slakteriet. Övriga utredningar fastnade på vägen hos andra myndigheter som av olika orsaker inte bidrog med kontroller eller information.

Av de utredningar som har genomförts tyder mycket på att spårbarheten generellt sett är god hos företagen. Vissa otviveligheter om vilka krav som gäller finns, och som en konsekvens varierar deras spårbarhetssystem i upplösning och omfång. Här kan myndigheterna hjälpa till genom att skapa tydligare information.

Under arbetets gång har också ett fåtal verksamheter som saknar tillstånd eller är okända för myndigheterna upptäckts, vilket är ett starkt argument för att arbeta i hela livsmedelskedjan när spårbarheten granskas och därigenom upptäcka okända länkar. Kontrollen har också upptäckt verksamheter som skickar ut mer livsmedel än vad de köper in. Exempelvis så hade ett slakteri levererat ut fler hästar från slakteriet än vad som officiellt hade slaktats. Detta väcker naturligtvis misstankar om svartslakt eller ekonomiskt fiffel. Fusk med svenskt kött förekommer om än i liten omfattning. Även om fusk, och de misstänkta fuskarna, är få så har det stora konsekvenser för den majoritet av företagare som inte ägnar sig åt att fuska med sina produkter.

Att göra dessa upptäckter och identifiera vilka företag som ”blandar” in okontrollerat kött i livsmedelskedjan kräver annorlunda arbetsmetoder än de som praktiseras vid mer vanligt förekommande hygienkontroller. Det kräver kompetens inom myndigheterna och samarbete mellan myndigheterna, en mycket viktig aspekt har det visat sig när en utredning lett till en specifik ort och behörig myndighet inte har förmått att agera. Om den

myndighet som har jurisdiktion på orten inte skyndsamt utreder de spår som finns så havererar hela utredningen i regel. Varje myndighet behöver således har en beredskap att med kort varsel bistå en utredning som kan ha påbörjats av en annan kommun eller Livsmedelsverket, om denna typ av kontroll ska vara framgångsrik.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Vikten av att landets kontrollmyndigheter är varandra behjälpliga kan inte nog understrykas. Omfattande utredningar riskerar att gå i stöpet när enstaka myndigheter inte förmår att agera när situationen så kräver. Saknas förmåga eller kompetens så behöver det finnas alternativ, förslagsvis genom att den myndighet som har huvudansvaret för utredningen ges delegation att agera inom annan myndighets jurisdiktion i enskilt fall alternativt att det finns en nationell resurs att avropa vid behov av omedelbart stöd. Den senare lösningen används i andra europeiska länder, exempelvis Danmark och Italien, med stor framgång. Lokala myndigheter kan fokusera på lokala problem och nationella expertgrupper kan ”ta över” komplicerade ärenden av mer nationell karaktär.

Livsmedelsverket bör ges i uppgift att instifta och koordinera en sådan nationell grupp för särskilda insatser, förslagsvis i linje med den nationella vattenkatastrofgruppen VAKA.

Slut

Bilagor

1. Rapport ”Riktad kontroll 2015 Spårbarhet Svenskt Kött”